

خود دوستی

و

خود خواهی

هر کس به عجب و خود پسندی مبتلا
شود نابود می‌گردد (۱)

و افراد با ایمان همچون شمع می‌سوزند تا
دگران از نورشان بهره‌مند گردند و در
آسایش باشند. (۲) علی (ع)

منشأ بزرگترین پیروزیها و موفقیتها ، می‌گردد.
این احساس طبیعی روح امید و عشق بزندگی
را در انسان تقویت میکند و او را به جاب‌منافع و
فرا گرفتن علم و دانش و فضائل و کمالات انسانی
و ادا می‌سازد .

این صفت نیروئی است که **سیمای اجتماعی**
انسان را به صفات عالی انسانی و حسن اخلاقزینت
می‌بخشد . او را در راههای پر پیچ و خم زندگی ،
بانیرومندی و عشق و امید ؛ به پیش میبرد و سرانجام
ویرا به اوج عزت و سربلندی میرساند .

و هر کس باید به ارزش و اهمیت خویش پی‌ببرد

خود دوستی و حبذات از غرائز طبیعی
انسان است ، و یکی از صفاتیست که موجب رشد
شخصیت و شکفتن استعدادهای نهفته می‌باشد .
خود دوستی که از غرائز مشترك انسان و حیوان
است . مانند بسیاری از غرائز ، مثل غریزه جنسی
احتیاج به پرورش و تقویت ندارد و در نهاد همه
انسانها و حیوانات نهفته است .

خود دوستی اگر از حدود معین تجاوز نکند و
رهبری گردد و در مسیر صحیح بکار افتد ، یکی از
ارکان سعادت مادی و معنوی انسان محسوب گشته

۱ - کافی ج ۳ ص ۴۶۲ باب‌العجب

۲ - رک به آخر مقاله

خودخواهی و خود دوستی مفرط ؛ انسان را کور و کر میکند و از درک حقائق ، ناتوان میسازد. افراد خودپسند همیشه ب فکر خود هستند و غیر از خود به هیچکس توجه ندارند ؛ بعلاوه انتظار دارند که همه از تشخیص اشتباه آنان پیروی نمایند ؛ آنها را بزرگ و با شخصیت بشناسند و عالیترین احترام را برای آنان قائل باشند ؛

در نتیجه با این روش و اعمال ناستوده ، بجای اینکه برای خود شخصیتی احراز کنند و مورد توجه افراد قرار گیرند حس دشمنی و کینه توزی را در دیگران تحریک کرده و بالاخره از چشم مردم میافتند . خود پسندی و اعتماد بنفس بیش از حد ، باعث میشود که انسان به نظریه و شخصیت دیگران توجه ننماید و مبتلا به استبداد رأی ، گردد ؛ و سرانجام انسان با دست خود برای خود ، مخالف بشود ، دوستان خود را برنجاند و در نتیجه تنها بماند و با شکست عجیبی رو برو شود .

علی - ع - فرمود : « شخص خودخواه و از خود - راضی ، مخالفین زیادی خواهد داشت » (۴) و باز فرمود : از خویشتن دوستی و خود - پسندی پرهیز کن ؛ زیرا با این صفت زشت کمبودها و تقایص خود را آشکار میکنی و با دست خود برای خود دشمن می - تراشی » (۵)

* * *

اگر در شرائط کنونی که علم و صنعت پیشرفت چشمگیری نموده است ، انسان به خود دوستی و شهوات خویش پیردازد و غریزه حبذات را تقویت

و وجود خود را چنانکه هست بپذیرد و محترم بشمارد نه اینکه برای خود لیاقت و کمال برتری و مزایای خاصی قائل باشد ، بلکه خود را در جامعه عضو مفید سازد ، و برای انجام دادن وظائف زندگی آماده نماید» (۱).

زیانهای خودخواهی و خودپسندی

اگر تمایل خود دوستی ، از اندازه صحیح تجاوز نماید و رنگ افراطی بخود بگیرد و بصورت خود - خواهی و خود پسندی در آید مفاسد بسیاری بیار خواهد آورد ، انسان را از ترقی و تکامل باز میدارد ، پرورش اخلاقی پسندیده و ملکات و فضائل انسانی و رشد شخصیت را در وی مشکل ، یا بطور کلی متوقف میسازد ، عیوب و نقایص او را در نظرش پنهان میدارد . به غرور ، توقعات بیجا و بلند پروازیهای بی مورد و امید دارد ؛

علی - ع - فرمود : « خودخواهی و خودپسندی ، انسان را از رسیدن به کمالات معنوی باز داشته ، سدها و رشد وی میگردد » . (۲) و امام صادق (ع) فرمود : « هر کس نسبت بخود و کارهای خود ، مبتلا به نخوت خودخواهی گردد از راه صحیح هدایت و رشد ، منحرف و گمراه گشته است ، و چیزهایی را ادعا میکند که شایستگی آنها را ندارد » (۳)

۱ - سلامت روح ، ص ۶۴

۲ - بحار الانوار ج ۱۶ ص ۵۷

۳ - سفینه البحار «عجیب»

۴ - غرر الحکم ج ۲ ص ۲۵۹

۵ - غرر الحکم - ص ۱۵۱

می کنند تا مشهور گردند! بسیار دیده شده است که اعمال زشت و ابلهانه؛ انجام داده یادت به جنایتی زده اند تا عکشان در جراند منتشر گردد، گاهی دیده شده است که جنایتکاری هنگام دیدن عکس خود در مجلات، شکنجه ها و ناراحتی های زندان را فراموش کرده است!

چندی پیش این خبر شگفت آمیز، در جراند منعکس گشت:

درفرانسه، چهار دختر، از خانواده های مرفه و پولدار تصمیم به قرعه کشی عجیبی گرفتند، روی هر يك از قرعه ها یکی از این جمله ها را نوشتند: من خود کشی خواهم کرد!، دختر خوبی خواهم شد، خود فروشی خواهم کرد، دزدی خواهم نمود! یکشنبه بعد، یکی از آنها بنام «ایزابل» رك خود را زد!، «ماری» يك پالتو دزدید! «آنی»، اخلاقش بهتر شد! و «جینی» خود را تسلیم دیگران نمود!

و اخیراً رقاصه ها یا به اصطلاح، هنر پیشه ها! دست بخود کشی قلابی میزنند، یا عاشق میشوند تا مشهور گردند و عروسک بازاها و گردانندگان جراند ننگین هم باعکس و تفصیلات و با آب و تاب هر چه تمامتر صفحات خود را پر میکنند!

جنون و خودخواهی

این حس خطرناک گاهی انسان را به دیوانگی و جنون میکشاند، زیرا انسان خودخواه و جاه طلب در خویشتن فرو میرود و به خود می اندیشد و در عالم خیال به آرزوهایش میرسد و می بیند که مشهور گشته شخصیت و الاهی را احراز کرده است، مورد علاقه و محبت همگان قرار گرفته و بالاخره دارای همه چیز

نماید و در نتیجه از دیگر دوستی و خوی انسانی عقب بماند، با بدبختی های خانمانسوزی روبرو خواهد شد. در این موقع حس جاه طلبی، و حب شهرت و خود پرستی بیدار میشود. سیل خواهش های درونی بطفیان و سرکشی میگرایند، و نیروی علم و صفت در دست بشر وسیله ارضاء غرائز و شهوات میشود، و در راه ظلم و ستم و تجاوز و تخریب و خونریزی و فساد بکار می فند؛ انسانها درنده خو میشوند، اقویا ضعفا را نابود میکنند و بالاخره انسان در راه کینه توزی و دشمنی؛ با سرعت سرسام آوری به پیش میرود.

و هم چنانکه هم اکنون عده زیادی از شخصیت های جهان مبتلا به این بیماری خطرناک هستند و هر روز ملل ضعیف را بکام استعمار گرانه خویش می کشند و آنان را وسیله جلب منافع و ارضاء شهوات خویش قرار میدهند!!

خود پرستی یا «نارسیسم»!

ممکن است صفت خود دوستی شدت یافته و بسیر در باطن خویش و عشق بوجود خود یعنی خود پرستی خارق العاده یا «نارسیسم» منجر گردد که در این صورت انسان بکارهای ناروا و احمقانه ای دست میزند و گاهی مرتکب گناهان بزرگی میشود و بجای احراز شخصیت بهتر و کسب آبرو و حیثیت بیشتر، ارزش خود و آبروی بدست آمده را نیز از دست میدهد!!

افراد مبتلا به این صفت از هیچ کار خلافی فرو گذار نمی کنند؟ دزدی میکنند تا معروف شوند! مطالب بی پروایه ای منتشر می سازند و اظهار نظر

خواهی دوری جوئید. کمتر کلمه «من» بکار برید، از واژه زیبای «ما» استفاده کنید، خود را از اجتماع و از آن مردم بدانید، بهمه مور بورزید صفت پسندیده دیگر دوستی را در خود تقویت نمائید.

رسول اکرم (ص) میفرمود: «بعد از ایمان به خداوند، سرآمد تمام اعمال عاقلانه، انسان دوستی و نیکی بهمه مردم است خواه مردم، نیکو درستکار خواه فاسق و گناهکار باشند» (۱) ولذا به هدایت و راهنمایی گمراهان میشتافت.

و علی (ع) فرمود: «شخص با ایمان، همچون شمی میسوزد تا دیگران از نعمت نورش بهره مند شوند و در آسایش باشند» (۲)

گفته است اما هنگامیکه از عالم وهم و خیال بیرون میروید و با پیش آمدها و نگرانیها... روبرو می شود، تنفر و انزجار مردم را نسبت بخودش درک میکند و این ناراحتیها و تنهایی را نمیتواند تحمل نماید تا بجزون و دیوانگی کشیده شود.

روانشناسان میگویند: یکی از علل اصلی جنون و دیوانگی این است که: دیوانه، خود را از این دنیای حقیقی دور ساخته در عالمی که دلخواه او است سیر می نماید.

* * *

اگر میخواهید در دلهای افراد اجتماع نفوذ کنید، اگر میخواهید مورد علاقه و محبت مردم قرار گیرید؛ اگر میل دارید از زندگی لذت ببرید **خود را فراموش کنید**. از صفت زهر آگین خود

۱ - مستدرک ج ۲ ص ۶۷

۲ - ارشاد مفید ص ۱۴۳

ریشه بدیهها

پیغمبر اکرم (ص) میفرماید:

الخمر ام الخبائث ، فمن شربها لم تقبل صلاته اربعین یوما فان مات

وهی فی بطنه مات میتة جاهلیة :

شراب مادر همه بدیهها و ناپاکیهاست؛ کسیکه شراب بنوشد ۴۰ روز نمازش مقبول در گاه خدانمی شود، و اگر شراب در دل او باشد و از دنیا چشم ببوشد، همچون دوران جاهلیت از دنیا رفته است.